

STUDENTEN WEEKBLAD

7de JAARGANG.
N°. 4.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, D. M. G. KOCH,
J. L. A. LEDEBOER, M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H.
TELDERS, R. VER LOREN VAN THEMAAT.

DONDERDAG
27 OCT. 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer J. L. A. LEDEBOER, Oude Delft 23, op Dinsdag 1 November, des middags om 4 uur.

Uit de Redactie getreden:
N. G. KAM.

Comité van St. Lucas.

De meeste studenten schijnen niet te weten, doen ten minste alsof zij niet weten, dat er in Delft een Comité van St. Lucas bestaat. Dit is eene vereeniging van Delftenaren, zestien leden tellende, gekozen uit personen, die of zelf kunstenaars zijn of als kunstliefhebbers en -kenners eene zekere bekendheid genieten. De vereeniging vult zich zelf aan, wanneer er plaatsen komen open te vallen. Behalve deze zestien personen kunnen ook anderen, door als kunstlievend lid of donateur toe te treden, blijk geven, dat zij het streven der vereeniging waardeeren en deze wenschen te steunen bij het nastreven van haar doel: het organiseren in Delft van tentoonstellingen op kunstgebied en hetgeen verder dienstig kan zijn om het kunstleven in Delft tot hooger peil op te voeren.

Op dit oogenblik bestaat de vereeniging uit de heeren Bruins, assistent aan de P. S.; Le Comte, kunstschilder; Gips, leeraar aan de P. S.; M. A. C. Hartman, gemeente-architect; Roelofs Heijmans, bibliothecaris aan de P. S.; Mevr. Hoogewerff, Mevr. Hulshoff; de heeren Labouchère, dir. van de „Porcelaine Fles;“ Van der Lee, assistent aan de P. S.; L. Mangelaar Meertens, Pol. stud.; Dr. J. R. Tutein Nolthenius, industrieel; Odé, leeraar aan de P. S.; Schouten, directeur van de fabriek van gebrand glas; Sluyterman, leeraar aan de P. S.; J. H. Tonnaer, architect en W. Waltman, secretaris.

Ten einde de werkzaamheden te verdeelen worden bij iedere tentoonstelling een drietal der commissie-leden aangewezen om de leiding op zich te nemen. Zoo zijn de heeren Sluyterman, Roelofs Heijmans en Mangelaar Meertens belast met de zorg voor de tentoonstelling, die van 28 Oct. tot 1 November a. s. in het Gebouw de Korenbeurs aan de Voldersgracht, hoek Hypolitusbuurt, zal worden gehouden.

Het is reeds de vijfde keer, dat St. Lucas eene verzameling bijeenbrengt. De vorige malen was het steeds opmerkelijk, dat van de duizend studenten, die hier met eene flinke hoeveelheid vrijen tijd rondlopen slechts zeer enkelen die tentoonstellingen bezocht. Des te onbegrijpelijker wordt dit waar men zoo vaak de verzuchting hoort: Er is hier in Delft ook nooit iets te zien of te doen. Ten opzichte van de tooneelvoorstellingen geldt trouwens vrijwel hetzelfde. Ook daar zijn de studenten meestal uiterst dun gezaaid.

Maar om nu bij St. Lucas te blijven, het comité heeft, zooals zich laat begrijpen, met heel wat moeilijkheden te kampen. In de eerste plaats het vinden van eene geschikte expositiezaal. Het gebouw van de Korenbeurs is als zoodanig wel zeer geschikt, maar heeft het groote nadeel iederen Donderdag voor andere doeleinden te moeten worden gebruikt. Daardoor is de duur der tentoonstellingen aan eene grens van ten hoogste vijf of zes dagen gebonden, wat het weer moeilijker maakt om voor zulk een korten tijd exposanten te vinden. Verder brengt het telkens weer in orde maken en opruimen van de zaal, het vervoer der verschillende stukken, enz. uit den aard der zaak hooge

kosten met zich, terwijl de middelen, waarover St. Lucas beschikt, beperkt zijn. De entreprijzen worden laag gehouden om zooveel mogelijk iedereen in staat te stellen de verzamelingen te bezichtigen (Zondags en de overige ochtenden 10 cts., andere tijden 25 cents). Daarom is het noodig, dat er vele bezoekers zijn, wil het mogelijk wezen, om de kosten te dekken. Daartoe kunnen wij veel bijdragen, het is toch immers te gek, dat er zooals de laatste maal, slechts drie of vier studenten onder de bezoekers worden aangetroffen, te meer, waar er meer dan eens reeds zeer bezienswaardige werken zijn ten toon gesteld. Ook ditmaal laat het zich aanzien, dat men geen spijt van een bezoek zal behoeven te hebben. Zooals men wellicht van de affiches zal weten zijn het deze keer werken van Floris Verster, H. A. van Daalhoff en J. C. Altorff. Vanmiddag waren wij op uitnoodiging van den heer Waltman even in de Korenbeurs, waar de verschillende stukken juist waren uitgepakt, en hoewel men nog in het geheel niets had geschikt en het verkrijgen van een overzicht dus nog was buitengesloten, kregen wij toch reeds den indruk, dat er enkele zeer goede werken bij zijn.

Vooraf sommige stukken van Verster en een enkel stukje beeldhouwwerk van Altorff trokken onze aandacht.

De volgende week zullen wij wellicht een artikel aan deze tentoonstelling kunnen wijden, dan is het echter te laat om nog tot een bezoek aan te sporen, hetgeen juist het doel is van dit stukje.

Financieele steun moet het het Comité mogelijk maken, zijne taak ruimer op te vatten, misschien zijn er wel studenten, die zich daarom als donateur (minimum bijdrage f 2,50) bij den Secretaris, den Heer Waltman willen aan-geven, maar laat in ieder geval een groot studentenbezoek getuigen, dat ook wij het streven der vereeniging op prijs weten te stellen. Voor die belangstelling bestaat te meer aanleiding nu een onzer tot de organisatoren behoort.

Ts.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Over het Algemeen Kiesrecht.

VI.

Tot dusver is mijn betoog grootendeels een weerlegging geweest van de argumenten van de tegenstanders van Algemeen Kiesrecht. Het wordt nu tijd de defensieve houding te laten varen en tot den aanval over te gaan, door te wijzen op die gronden en overwegingen, welke positief vóór Algemeen Kiesrecht pleiten.

Het rapport van de Liberale Unie zegt het Kiesrecht niet te beschouwen als een natuurlijk recht, maar als een recht, dat de overheid in het algemeen belang dient toe te kennen aan grooter of kleiner volkskringen, en komt op grond van deze beginselen tot de conclusie, dat de invoering van Algemeen Kiesrecht noodzakelijk is. De Sociaal-democraten hebben er veel sterker motieven voor dan de Liberalen, maar voor we tot de bespreking daarvan overgaan, is 't van belang eerst de aandacht te schenken aan die argumenten, welke door ongeveer alle democraten zullen kunnen worden onderschreven.

Vooreerst ontleent de wetgeving een verbazenden moreelen steun aan het feit, dat zij uit naam van het gansche volk kan spreken, indien zij haar gezag ontleent aan het Algemeen Kiesrecht. Nu doet zij het ook wel, maar de reële waarde van de tegenwoordige phrase is al zeer gering.

Het is hier de plaats niet, om uitvoerig uiteen te zetten hoe de moderne ontwikkeling van handel en industrie ten gevolge heeft gehad, dat een klasse van levenslange loonarbeiders is ontstaan, waarvan de belangen in de meeste gevallen ganschelijk anders zijn, dan die van de klasse der fabrikanten, groothandelaars, bankiers en reeders, kortom die klasse, welke men met den naam van „bourgeoisie” aanduidt. Men moge het bejammeren of toejuichen, men zal in allen gevallen het feit moeten erkennen, dat uit deze tegenstelling van belangen en uit den veelal onmenswaardigen toestand, waarin de arbeiders verkeerden, de klassenstrijd is ontstaan, dat is de beweging der arbeiders, die allereerst het bedingen van betere levensvoorwaarden ten doel heeft. Of nu deze strijd door goede sociale wetgeving getemperd zal worden, zooals de Vrijzinnig-democraten hopen, of haar reden van bestaan zal verliezen, wanneer de samenleving weer in christelijke banen wordt geleid, zooals de Antirevolutionairen meenen, dan wel of de socialistische opvatting de juiste is, die zegt, dat de klassenstrijd moet worden uitgestreden en met de zege der arbeidersklasse de collectivistische maatschappij zal brengen dat alles is hier om 't even. Wij hebben hier alleen te doen met het feit, dat er een arbeidersbeweging bestaat en dat het hoogst onwaarschijnlijk is, dat zij weldra te niet zal gaan. En iedere politieke richting zal met deze beweging rekening hebben te houden, wil haar optreden in de practijk geen deerlijk fiasco maken. In de dagelijkse spreektaal heet dit, dat iedere partij zich met de „sociale kwestie” heeft te bemoeien, en ze doet 't ook, zij het vol gloed en ijver of schoorvoetend en noodgedwongen.

Of nu de wetgever in 't oeconomisch leven tracht in te grijpen door vooruitstrevende of reactionaire maatregelen, in elk geval zijn de arbeiders de belanghebbende in eerste instantie bij alle sociale politiek. We zullen voorloopig eens veronderstellen, dat bij de regeering en bij alle politieke partijen de oprechte wil bestaat het arbeidsvraagstuk ernstig onder de oogen te zien en den weg der „sociale rechtvaardigheid” te bewandelen of „den geest des ontfermens” te doen nederdalen. Men zal dan toch moeten toegeven, dat, afgezien van het hatelijke, dat er ligt in de taktiek van „wij zullen onderhandelen over u, bij u en zonder u”, het onverstandig is, den eerst-belanghebbenden de medezeggenschap in hun aangelegenheden te onthouden of te beperken. Want het behoeft geen naderen uitleg, dat de arbeiders en hun vertegenwoordigers ongetwijfeld het best op de hoogte zijn van de speciale nooden en grieven der werkersklasse, en bovenal beter dan wie ook haar geest en verwachtingen kennen. Zelfs zeer goed bedoelde maatregelen kunnen door onwetendheid van de zijde des wetgevers met de opvattingen en inzichten der arbeiders averchts gevolg hebben. Om een enkel voorbeeld te noemen: Indien men wilde beproeven pensioen- en uitkeeringsfondsen te stichten, waaraan behalve de staat ook de werkgevers zouden bijdragen, maar waarop dan met het eindigen der dienstbetrekking de aanspraken der arbeiders zouden te niet gaan, zoo kan men verzekerd zijn, dat deze maatregel, ongeacht of men al dan niet bijdragen van de werklieden zelve vorderde op den fellen tegenstand der meer ontwikkelde en verderziende arbeiders zou stuiten. En dat om de zeer gegronde reden, dat een dergelijke wet de vrijheid van beweging der arbeiders tegenover de werkgevers uitermate belemmeren zou, daar zij zich wel tweemaal zouden bedenken een actie voor beter arbeidsvoorwaarden te beginnen met de wetenschap, dat bij eventuele mislukking der beweging en een daarop volgend ontslag de aanspraken op de fondsen verloren zouden zijn. Zoolang de arbeiders zelve niet ten volle stem in 't kapittel hebben, zullen onvermijdelijk dergelijke goedbedoelde pogingen tot verbetering van het lot der werkersklasse fiasco maken, terwijl degene, die werkelijk nut stichten, toch het ongewenschte karakter van gunsten blijven behouden. Daarbij komt, dat de arbeidersbelangen in ons land tot 1887 vrijwel geheel verwaarloosd zijn. Zelfs de Liberalen erkennen dit in hun meergenoemd rapport, en vinden het wantrouwen der arbeiders in den goeden wil des wetgevers, zoo al niet te verdedigen, dan toch historisch zeer goed verklaarbaar. De Sociaal-democraten gelooven dat dit wantrouwen wel gerechtvaardigd is. Wanneer zij zien, hoe ontzettend veel moeite het kost de kleinste concessie te verkrijgen ten bate

der arbeiders, en hoe dan vooraf alle mogelijke bezwaren te berde worden gebracht, als zij er op letten, hoe weinig van de schoone programs in de practijk terecht komt en hoe vlug en voortvarend men meestal met reactionaire wetten is, als zij daarbij weten, dat de politieke partijen, die den klassenstrijd ontkennen, verdonkeremanen of willen temperen, die dus voorgeven niet 't belang van ééne klasse, maar dat van „alle klassen” te dienen, in tal van gevallen de geit en de kool moeten sparen, dan meenen zij, dat geen grondige verbeteringen van de arbeiderstoestanden door de wetgeving mogelijk zullen zijn, zoolang niet door de invoering van het A. K. de arbeidersklasse ten volle vertegenwoordigd in parlement en gemeenteraad haar eischen zal kunnen doen hooren. Dit is ook wel gevoeld door de meest geavanceerde kringen der Liberalen. Daar is in 1901 de uitspraak gehoord, dat grondwetsherziening om te komen tot algemeen kiesrecht urgent was voor het tot stand brengen van een goede sociale wetgeving. Men weet, hoe deze kwestie de scheuring in de Liberale Unie ten gevolge heeft gehad en geleid tot de stichting van den Vrijzinnig Democratischen Bond.

Het kan niet worden ontkend, dat de liberalen zich hier in een moeilijke, paradoxale positie bevinden. Aan den eenen kant ligt het stellig in de richting hunner beginselen voor 't A. K. op te komen; maar aan den anderen kant heeft iedere kiesrechtuitbreiding ten gevolge gehad, dat de invloed van de liberale partijen werd verzwakt. Zoo ontstond een conflict tusschen theorie en practijk, waarin de Liberalen maar al dikwijls verstrikt zijn geraakt. Wijst dit erop, dat de Liberalen, nu zij in verdrukking komen tusschen rood en zwart, hun tijd hebben uitgediend, hun historische roeping vervuld? Ik hoop het niet. Want het zou beteekenen, dat tot de verovering der politieke macht door de arbeidersklasse ons land in handen der reactie zou zijn. En deze mogelijkheid is een gevaar, dat niet mag onderschat worden. Er is nog zulk een enorm opvoedend werk te verrichten, de organisaties der arbeidersklasse moeten nog zóó versterkt, vermeerderd en verdiept worden, vóór sprake kan zijn van een nieuwe maatschappij, dat met hand en tand de rechten en vrijheden des volks moeten worden verdedigd, dat iedere poging tot verslechtering van 't onderwijs ten doode moet worden bestreden. En daarom is er voor de liberalen nog een taak te vervullen: de vestiging der volledige democratie. Ik geloof, dat de afbrokkeling der liberale partijen, hun toenemende zwakte het gevolg is van hun halfheid en laksheid. Nog altijd zwijgt b. v. de Liberale Unie haar eigen rapport aangaande het kiesrecht dood. Durft zij geen partij kiezen? Maar dit is toch noodzakelijk. Ook voor haar eigen regeneratie. Slechts onder de leuze: vóór de democratie, vóór volksontwikkeling, in de eerste plaats vóór Algemeen Kiesrecht, is er voor de liberalen nog een toekomst. Laten zij hun vaandel lafhartig in den steek, weigeren zij hun historische taak te vervullen, ja, dan is hun ondergang nog slechts een kwestie van betrekkelijk korten tijd.

VII.

Nog rest mij, na op algemeen democratische gronden de invoering van A. K. bepleit te hebben een en ander te zeggen omtrent het standpunt van de partij, waartoe ik zelve behoor, aangaande dit vraagstuk. Men kan daarover meer vernemen uit de memorie van toelichting bij 't wetsontwerp tot grondwetsherziening, dat de kamerfractie der partij voor eenigen tijd heeft ingediend. Ook de sociaal-democraten beschouwen het kiesrecht niet als een natuurrecht of als een metaphysisch aanhangsel van den staatsburger. Als alle burgerrechten beschouwen wij het als de politieke uitdrukking van de maatschappelijke verhoudingen der burgers onderling, en waar deze laatste zich in den loop der tijden voortdurend wijzigen, is er geen absoluut voor alle tijden en volkeren geldend rechtsbegrip. Nu is het met den stand der productiewijze ten nauwste samenhangende, hoe de onderlinge betrekkingen tusschen de burgers en de klasse, waarvan het volk gesplitst is, zullen zijn. Ons uitgangspunt is niet de soevereine individu, begiftigd met onvervreembare menschenrechten, maar de maatschappelijke klasse, waarvan de individuen deel uitmaken. En tegenwoordig is naar onze meening de arbeidersklasse de draagster van de toekomst der menschheid. De aspiratiën der bourgeoisie, — om van die van den feudalen adel maar te zwijgen — hebben opgehouden de levenwekkende adem te zijn in onze samenleving. Wij hebben daarstraks reeds aangetoond, hoe het de arbeidersklasse is, om welke de hedendaagsche politieke en sociale questiën

hoofdzakelijk draaien. Regeling van den arbeid, volksontwikkeling, sociale wetgeving, zelfs reactionaire maatregelen (tegen 't vereenigingsrecht b.v.), zij allen richten zich naar of tegen de vorderingen der arbeiders. Kortom het willen en streven der werkersklasse is de maatschappelijke kracht, die heden ten dage de belofte van den vooruitgang der menschheid in zich draagt.

Hierop gronden wij onzen eisch van Algemeen Kiesrecht: wij beschouwen het A. K. als het noodzakelijke wapen in den klassenstrijd, waardoor het proletariaat éénmaal de politieke macht zal veroveren, om de samenleving grondig om te wentelen, een omwenteling door welke de maatschappelijke klassen en daarmee de klassenstrijd zullen verdwijnen. Men meene niet, dat wij het A. K. als het eenig-zaligmakende middel beschouwen, waardoor plotseling de „heilstaat” zou kunnen worden „ingevoerd.” Wij weten maar al te zeer welk een langen strijd de arbeidersklasse nog te voeren heeft, tegen de patroons door middel der vakbeweging, in 't parlement ter verkrijging van sociale wetgeving. Wij weten hoe de organisaties: politieke, corporatieve en coöperatieve nog groeien moeten.

Maar het A. K. is het eerste noodige, en al zullen de arbeiders het in den beginne lang niet allen naar onzen zin gebruiken, zoo staat de practijk van de omringende staten ons borg, dat dit langzamerhand verandert. En ook is 't A. K. noodzakelijk om te maken, dat de klassenstrijd, die naar onze meening niet te temperen is, zich in regelmatige en wettige banen bewege, en dat wij gespaard blijven voor woeste uitbarstingen. Reactie kan de onverbiddelijke ontwikkeling der maatschappij niet keeren en daarmee den vooruitgang blijvend tegenhouden. Maar zij kan den strijd en de offers ontzaggelijk verzwaren en de verbittering ten top voeren. Reactie kweekt anarchie. Indien men de arbeidersklasse in de regelmatige ontplooiing harer macht belemmert, haar den wettelijken weg tot emancipatie afsluit, dan zal men haar eindelijke overwinning niet keeren, maar bewerkstelligen, dat deze zich op gewelddadige wijze voltrekt. Het is altijd onvruchtbaar zich te verdiepen in veronderstellingen aangaande hetgeen had kunnen zijn, als de omstandigheden anders waren geweest.

Toch gelooven wij niet, dat de algemeene werkstaking hier verleden jaar zou hebben plaats gehad, indien de arbeiders een tiental jaren het stembillet hadden kunnen gebruiken. In Duitschland zijn wetsontwerpen, niet geheel ongelijk aan Kuypers dwangwetten doodgeëgiteerd. Zij werden ingetrokken. De regeering vreesde voor de komende verkiezingen.

Ten slotte dient er nog op gewezen te worden, hoe noodzakelijk het is, dat de arbeidersklasse, reeds vóór zij de heerschende zal zijn, deel neemt aan den wetgevendenden arbeid. Zij heeft dit zoo noodig om de onmisbare politieke ervaring op te doen, om haar aspiratiën in practisch doorvoerbare vorm te leeren omzetten. Dat is ook het zekerste middel om nog voortvegeteerende utopische neigingen te doen verdwijnen. Wordt deze oefenschool aan de arbeidersklasse ontzegd, dan zal men later de wrange vruchten plukken.

Allen dus, die Nederland niet langer achter willen zien bij den vreemde; allen, die de democratie niet alleen met den mond, maar ook met het hart belijden; allen, die rechtvaardigheid willen op sociaal en politiek gebied; allen die gewelddadige uitbarstingen in het maatschappelijk leven willen verhoeden; allen die van den strijd der werkersklasse een vernieuwing der samenleving verwachten; allen, die het recht, den arbeid, de vrijheid en den vooruitgang zijn toegedaan:

OP, VOOR HET ALGEMEEN KIESRECHT!

Domperij.

Waarde $\wedge\wedge\wedge$, toen gij u het teeken $\wedge\wedge\wedge$ tot pseudoniem koos, was toen uwe zelfkennis zoo groot, of... kruipt het bloed waar 't niet gaan kan?

Toen wij uit een soort coquette onzen naam bepaalden, lag 't wel verre uit onze gedachte, dat ze hier in Delft ooit in de letterlijke beteekenis zou worden opgevat, en in dien zin nog eenige beteekenis zou verkrijgen.

Of ons schrijven in 't S. W. een excommunicatie ten gevolge zou kunnen hebben? Ik geloof 't niet, wij ten minste beschouwen 't geheel als kwajongenswerk, en in zoover is 't niet erg gevaarlijk.

Zou 't echter zoover loopen, dan zullen we de reden trachten te begrijpen, we zouden onze handelwijze motiveeren, en indien daarna daarop nog zou worden aangedrongen, zouden we ons stuk intrekken.

Wij leggen hiervan openlijk de verklaring af.

Ge vindt dit zeker al heel absurd en bekrompen. Arme L. Q. wat weet ge van 't Katholicisme af? meent ge dan dat ál die millioenen Katholieken, dat al die uitstekende groote mannen, die zij hebben opgeleverd, hiervoor geen motief hadden? Ik vraag u, de mogelijkheid!

Maar we kunnen best begrijpen hoe ge tot die gedachten komt. 't Katholicisme is ook zoo groot, zoo alomvattend. Hoe wil een niet Katholiek er iets van begrijpen, zoo hij daarvoor niet alle moeite doet?

Alleen zouden we wel eens willen weten, waarin wij tot nog toe „domperig” zijn opgetreden.

Ligt 't soms hierin, dat wij erop wezen, en wijzen, en zullen wijzen, dat de katholieke wijsbegeerte, door de niet-Katholieken totaal wordt genegeerd?

En negeert niet Wundt de grootste niet-katholieke psycholoog in Duitschland, niettegenstaande hij de tweede druk van zijn werk veranderde in katholieken zin, alle Katholieken ter wereld?

Ge kunt bij de katholieke philosophische werken de critiek vinden van, naar ons bekend alle voornaamste stelsels dezer tijden, terwijl bijvoorbeeld de „Kantstudien” de helderheid van Merciers weergave van de Kantiaansche leer roemden; terwijl de positivist P. Boëll in 't voornaamste Fransche positivistische orgaan: de Revue occidentale 't werkje van den Jezuïet Gruber: der Positivismus, o. m. recenseerde als: „le meilleur résumé qui existe jusqu' à présent de la doctrine positiviste, un résumé, qui fera beaucoup, nous l'espérons pour faire connaître le Positivismisme en Allemagne, et qui, traduit pourrait rendre de grands services en France”.

't Positivismisme is een geweldig mooi stelsel, 't heeft, voornamelijk verbreid door de vrijmetselarij, in de tegenwoordige wereld alle takken van onderwijs doordrongen.

Wanneer zullen wij eens iets dergelijks van een niet-Katholiek kunnen zeggen?

Auguste Comte was 'n heel eind op weg, ge zoudt bij hem 'n massa kunnen leeren.

En verklaarde niet Kautsky, naar aanleiding van „der Socialismus” van den Jezuïet Cathrein, dat de schrijver op de hoogte was van de socialistische lectuur?

We noemen u 'n paar voorbeelden, we zouden kunnen doorgaan, maar noem eens één van de tegenpartij.

Mij dunkt dat 't Katholicisme, al doet 't schijnbaar domperig, in dezen zin ruimschoots vergoeding geeft.

Maar gij verwart twee dingen door elkaar. Omdat soms de geestelijkheid domperig optreedt, meent ge dat dit 'n noodzakelijk bestanddeel is van 't katholieke régime, verwart ge hiermee dergelijke dingen, als nu in Italië voorkomen.

Ai ziet, wij zullen onze handelwijze motiveeren, wij zullen u aantoonen, dat net die tijden, waarin de volmaaktste eenheid in 't Katholicisme was, 't 't geweldigst werkte, en we willen er op wijzen, dat 't nog geweldig werken kan, maar gij hebt geen flauwe notie van de richting, waarin wij willen, en veroordeelt onze actie daarom a priori

Dan zullen we de redenen trachten te geven, van dat „domperig” optreden der geestelijkheid, en 't zal u misschien duidelijk zijn, waarom wij aldus handelen.

Wij hebben reeds gezegd; 't Katholicisme is een rijk, een geweldige constitutie, van wat daarbuiten in een chaos verkeert. Ieder is ingezetene, die gewillig en vertrouwend meewerkt in dat rijk. Die dat niet meer doet, plaatst zich zelf buiten de gemeenschap. Wij vertrouwen in onze regeering: in de Kerk. Iedere Katholieke actie moet zich door haar eenheid kenmerken. Onze beweging is, reeds nu, zuiver gedefinieerd, daarom willen wij geen dwaling die verdeeling brengt, ieder gaat naar de kerk, om te verifiëren, of hij op den rechten weg is, in die dingen, die gedefinieerd zijn, in de andere is hij vrij. ¹⁾ Mist hij dat vertrouwen, die gewilligheid, dan is hij als iemand, die uit zijn land vlucht hij hoort niet meer tot de onderlinge gemeenschap, hij verliest zijn burgerrecht zoolang hij zich daaraan ontrekt. Dit is de regel die alle Katholieken behooren te volgen.

Wij zullen in 't kort de werking van deze gemeenschap nagaan.

In zijn Cours de Philosophie positive schrijft Aug. Comte:

¹⁾ Zie ons vorig stuk; het positieve en natuurrecht. Het eerste is vrij, 't laatste is bindend.

Le système Catholique au moyen-âge forme jusqu'ici le chef d'oeuvre politique de la sagesse humaine. Le génie éminemment social du Catholicisme a surtout consisté en constituant un pouvoir purement moral, distinct et indépendant du pouvoir politique proprement dit, à faire graduellement pénétrer autant que possible, le morale dans la politique, à laquelle jusqu'alors la morale avait toujours été au contraire essentiellement subordonnée. Quand on examine aujourd'hui, avec une impartialité vraiment philosophique l'ensemble de ces grandes contestations, si fréquentes au moyen-âge entre les deux puissances, on ne tarde pas à reconnaître qu'elles furent, presque toujours essentiellement défensives de la part du pouvoir spirituel, qui, lors même qu'il recourait à ses armes les plus redoutables, ne faisait le plus souvent que lutter noblement pour le maintien convenable de la juste indépendance qu'exige en lui l'accomplissement réel de sa principale mission.

Kerk en staat hooren te zijn twee, elkander steunende onderscheiden machten, elk op zijn gebied soeverein. De kerk is katholiek, universeel, de volkeren verbindend, aan haar staat, krachtens hare zending de „opvoeding” der volkeren. Zij is 't zuiverst geconstitueerde lichaam, in haar zijn allen gelijk, voor den lijfeigene als voor den edelman, voor den arbeider als voor den kapitalist staan al haar rangen open.

Aan de staat komt toe de actie 't gebied van de materiele welvaart.

De kerk dringt als een zenuwstelsel in de samenleving door.

We spreken van de ideële kerk, en de reële. De ideële is 't zuiver begrip van de kerk, zooals zij behoort te zijn zóó als zij beschreven en gedefinieerd is, zóó als zij zijn moest, wanneer al hare leden gewillig waren en vol ijver tot het goede. De reële kerk is de kerkelijke toestand zooals die op een gegeven tijdstip bestaat.

Wat wij direct van Christus' kerk kennen is de „strijdende” kerk op aarde. Zij is tweeledig te verstaan, de „innerlijke” kerk, die de voornaamste is, en waartoe alle menschen, die het goede betrachten behooren, en de „lichamelijke” kerk, dat is 't doorgevoerde Katholicisme. De innerlijke kerk heeft haar zetel in de lichamelijke, en komt daarin 't best tot uiting. Waar buiten de lichamelijke kerk vele goede menselijke eigenschappen elkander tegenwerken, zijn die in de lichamelijke alle gericht, werken met elkander mee, maar een lid van de lichamelijke kerk behoort dikwijls niet tot de innerlijke, namelijk, wanneer hij instaat van dood-zonde is.

't Voordeel, tot de lichamelijke kerk te behooren, is, dat men werkt in 't licht, aan een geheel gedefinieerde taak, maar er zijn een geweldige wil en arbeid voor noodig om de reële kerk aan de ideële gelijk te maken.

Dan zijn er nog de „lijdende” kerk, gevormd door de zielen in 't Vagevuur, en de „zegepralende” kerk, van de Heiligen in den Hemel. Allen zijn verbonden door „de gemeenschap der Heiligen”.

Wanneer we zoo eens in de wereld rondzien, dan merken we op, dat uit zichzelf slechts die volkeren de tegenwoordige cultuur met hare wettelijke vrijheid voor allen bereikt hebben, die 't Katholicisme hebben beleden gedurende een zéér grooten tijd van hunne ontwikkeling.

Wat is daarvan de reden?

I.

De langzame overgang, na de verchristelijking der Barbaarsche volkeren, van 't straffe militaire régime in den Romeinschen staat, met zijn slavernij, in 't feodalisme met zijne hoorigheid.

Wat hebben de slavenopstanden den slaven gebaat? 't Katholicisme heeft deze overgang bewerkstelligd. Gregorius de groote (6e eeuw) nam hiertoe 't initiatief in een tijd dat de kerkelijke eenheid weer meer en meer tot stand kwam. Voor dien liet ze veel te wenschen over, de priesters meenden, dat de ondergang van de Romeinsche cultuur die van 't Christendom tengevolge zou hebben.

't Feodalisme berust op een meer en meer volkomene decentralisatie van actie, elk stuk weet 't best wat 't noodig heeft, de oorlogen krijgen een defensief karakter, 't belang van den Heer is eene welvarende en weerbare hoorigheid, opdat hij in staat zij invallen in zijn gebied te keeren.

Onder Karel de Groote werden algemeene geldende kerkelijke voorschriften gegeven, waarbij elke gevestigde gemeente zooveel mogelijk scholen moest stichten.

Overal waar kerken zich vestigden, stichtingen tot stand kwamen, ontstonden centra van beschaving, van weten-

schap. Alles wat we van dien tijd weten komt daaruit.

Omdat deze geestelijke goederen meer bloeiden dan de wereldlijke, werden ze steeds verrijkt.

Toen in deze periode de klein industrie begon, werkte op den duur een dergelijke decentralisatie verderfelijker; door allerlei plaatselijke overheidjes, die tolleren en schattingen hieven, roofridders die de wegen onveilig maakten, al die kleine onderlinge oorlogen werd 't verkeer zeer bemoeilijkt. Daarom móest er meer centralisatie komen. Hoe ontstond die?

Doordat de vorsten en de geestelijkheid elkander steunden. De wereldlijke goederen waren leenen van den vorst, elke opvolgende bisschop moest opnieuw beleend worden, daarom waren de geestelijke vorstendommen een bolwerk voor 't centrale gezag. Met 't klimmen van hun macht ontstonden hierdoor echter veel misbruiken. De vorst had veel te zeggen op de benoemingen der geestelijkheid, 't gaf aanleiding tot walgelijke kuiperijen en tot onzuiverheid in de kerkelijke hiërarchie.

Rome bracht licht. De Pausen hadden een helder inzicht in deze toestanden, en begonnen den investituurstrijd, die eindigde met hunne overwinning. Gregorius de Groote (de tweede) vernieuwde in 1174 alle vroegere regelingen omtrent de benoemingen der geestelijkheid.

Alle door simonie in de kerk gedrongene of in concubinaat levende bedienaren des altaars werden afgezet, geen leek mocht eenige geestelijke bediening van hen ontvangen.

Duizenden verloren op die wijze hunne waardigheid.

II.

Hierna begint een nieuwe heerlijke periode, de Gothiek. De door de vorsten gezochte verbinding was niet meer de landsgeestelijkheid, maar de centrale stelling, de Kerkelijke Eenheid.

Wat is de groote beteekenis van dit tijdperk?

De vrijwording van den derden stand, en wel zonder innerlijken strijd, zonder klassenstrijd, door aan de kruistochten deel te nemen, of aan den bouw van kathedralen kochten de lijfeigenen hunne vrijheid.

En daarom is de Gothiek zoo geweldig.

Als je 'n groot en prachtig bouwwerk ziet, en je ziet 'n arme, hongerige drommel ernaast, dan wor je beroerd omdat je die ijdele arbeid voor enkelen en daarnaast de ellendige massa ziet. Maar deze gebouwen strekken de wereld tot losprijs voor de slavernij.

In dit tijdperk werd de grond gelegd voor de macht der burgerij. Daardoor, toen de tijden anders werden, konden zij hunnen slag bij Kortrijk strijden.

Die landen, waar toen 't Katholicisme niet zoo krachtig en zuiver gewerkt heeft, hebben later in die leemte moeten voorzien door strijd. Men zie de Deutsche boerenoorlogen. Rusland scheidde zich te vroeg af.

De Kruistochten openden nieuwe handelswegen, deden 't Oosten en zijn rijkdom kennen, brachten eenheid in de landen, verbeterden de binnenlandsche verkeerswegen, en bevorderden 't verkeer zelf.

In dien tijd heeft de Kerk verscheidene oorlogen kunnen bezweren, de naties genoopt tot 't onderhouden der wederzijdsche betrekkingen. Dit is de tijd geweest, dat de reële Kerk 't meest de ideële nabij kwam, de filosofie beheerschte alle takken van wetenschap, de literatuur gaf in de Divina Comedia de grootste schepping, die wij tot nog toe in Europa kennen. De geheele wereldorde is er in opgenomen. In dezen tijd beseften de menschen 't duidelijkst hun werkelijke staat, als individu, als eigen schepsel Gods, en tevens als sociaal wezen, lid van de groote broederschap der menschheid.

't Humanisme heeft steeds als machteloos gestaan tegenover de vele omvangrijke liefdadige instellingen uit dien tijd, er waren b.v. in sommige streken, bij elke stad, op groote schaal ingerichte ziekenhuizen, trouwens 't feit, dat de ridderschap gewillig de vrijwording van den derden stand toestaat, ja, in vele gevallen in de hand werkt, door met zijn hoorigen ten kruistocht te trekken, door 't leveren der levensbehoefden, 't verplegen der zieken bij den bouw der Kathedralen ja, zooals meermalen voorviel o. a. in Chartres, zelf als gewone werklui meewerkten naast hun vroegere laters, spreekt voor zich. In dezen tijd ontstond de volksschool, die in de Renaissance tijd weer is te niet gegaan.

Dit zijn de twee groote feiten, die de grondslagen zijn van de tegenwoordige cultuur.

(Zie vervolg Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 27 OCTOBER 1904. No. 4.

Van nu af begint een nieuwe ontzaglijke periode, die de oorzaak is van de decadentie van de eerste, 't is de overgang van 't militaire bewustzijn in een industrieel leven, van 't heerschen over elkander op 't overheerschen van de materie. En zooals we dan gezien hebben, dat de nieuwe periode haar basis aan 't Katholicisme te danken heeft, zal ze dan van nu af 't Katholicisme als afgedankt beschouwen en haar gang gaan, immers neen, dan zal ze datgene, wat zij van het Katholicisme meegekregen heeft, weer verliezen. Bovendien, wij zullen aantoonen, dat 't Katholicisme ook hierin is vóórgegaan.

In deze nieuwe geschiedenis zal de menschheid weer alle ontwikkelings-phases moeten doorloopen van de ongesystematiseerde tot de heidensche, van de heidensche, tot de christelijke, en zal dan een nieuwe geweldige hoogte bereiken, gelijk deze, welke we juist bespraken. En dan?

^^^
(Wordt vervolgd.)

Ter aanbeveling.

Kennis is niets als herinnering.
PLATO.

De ontwikkeling der moderne wetenschap kenmerkt zich sterk door een steeds toenemende massa van feitenmateriaal, en hiervan is het noodzakelijk gevolg, dat de eischen aan den enkeling gesteld, wil hij in den een of anderen richting iets beteekenen, zoo hoog worden dat specialiseering een eerste vereischte is. Doch er is aan die specialiseering een grens, en daar deze niet overschreden kan worden zonder groote schade voor het intellectueele denken, neemt de hoeveelheid weten die de beschaafde mensch en vooral de studeerende in zich op moet nemen steeds toe. Ware het nu dat het opnemend vermogen zich naar evenredigheid ontwikkelde dan zou men geen reden tot klagen hebben, integendeel, doch inplaats hiervan zien wij juist het tegenovergestelde gebeuren. Dit nu duidt op een eenzijdige onnatuurlijke ontwikkeling, die het gevolg is van een onevenwichtig gebruik onzer zinnelijke en verstandelijke vermogens. De allereerste groote fout die het gevolg is van het te groote feitenmateriaal is de verslapping van de aandacht en hieruit ontstaande het onvermogen de aandacht behoorlijk te concentreren. Een groot verlies dat de beschaving ons berokkend heeft is het verloren gaan van het scherpe bewuste gebruik der zintuigen dat zoozeer gevonden wordt bij den natuurmensch. Dat deze oorzaken moeten leiden tot een algemeene verzwakking van het herinneringsvermogen is duidelijk. Om een behoorlijken geheugenindruk van iets te krijgen is het noodig eerst een dergelijken indruk te maken en hiervoor is natuurlijk een eerste vereischte een sterk op het onderwerp geconcentreerde aandacht en verder een door behoorlijke oefening getraind gebruik der zintuigen. De grootste geheugenproeven zijn afgelegd door de Indiërs, het volk dat de training van aandacht en zinnelijke waarneming tot den hoogsten trap opgevoerd heeft. Zou er nu geen mogelijkheid zijn om het verlorene in te halen en door het een of andere oefeningssysteem te volgen weer te komen tot het natuurlijk geheugen dat onze voorouders eens bezaten? Mijns inziens wel en het is mijn doel hiermede een dergelijken weg aan te wijzen. En hier doel ik niet op de zoogenaamde mnemotechnische systemen, die men eer een geheugen verdraaing als iets anders kan noemen, maar op een natuurlijken weg tot herkrijgen van die eigenschappen die door voortdurende verwaarloozing rudimentair zijn geworden. De methode tot ontwikkeling van het geheugen van den Heer Chr. L. Poehlmann te Munchen voldoet geheel aan deze laatste beschrijving, en daar ik zijn methode doorwerkte en er zeer veel baat bij vond deel ik hier gaarne mijn ondervinding aan anderen mede. De gedachtengang is de volgende: Een behoorlijke training der zinnelijke waarneming moet er allereerst voor zorgen dat er een indruk ontstaat die sterk genoeg is om bewaard te blijven, verder is het noodig dat deze indruk op natuurlijke wijze wordt vastgelegd op de juiste plaats waar hij in ons denken thuishoort zoodat een later terugroepen gemakkelijk en bijna automatisch

plaats heeft. Een bijzondere vermelding verdient de wijze waarop het onderricht is ingedeeld. Het geheel bestaat uit 5 deeltjes die achtereenvolgens doorgewerkt moeten worden, maar — en hierop berust voor een groot deel het welslagen der methode, bij ieder boekje is een stel opgaven die schriftelijk gemaakt en ingestuurd moeten worden, en pas wanneer deze zijn goed gevonden wordt het volgende deeltje toegezonden. Om begrijpelijke redenen zijn de gevolgen van dit systeem uitstekend en deze dwang is bij de soms wel wat vervelende doch hoogst nuttige oefeningen hoog noodig. Op aanvraag verzendt de heer Poehlmann kosteloos een brochure over zijn methode waarnaar ik dus verder verwijs in de hoop dat de anderen evenveel baat bij de methode zullen vinden als ik er bij gevonden heb.

S.

LITTERATUUR EN KUNST.

Verzen.

I.

Een wollekje drijft eenzaam
In 't avondhemelblauw;
Door 't windeke bewogen,
Verplaatst het zich maar nauw.

De avondzonne heeft het
Van liefde zacht gekleurd,
En 't is mij of het wolkje
Het henengaan betreurt.

Het koeltje voert het langzaam
Op droeve vleuglen voort —
Het gaat nu stil verglijden
Naar 't onbekende oord

II. ZOMERLIEDJE.

Mijn blondje gaat langs 't korenveld,
En wordt, als 't windeke zwevend,
Door wuivende aren vergezeld,
Haar streelend hun hoofdjes gevend.

De glanzing van haar lokken schijnt
Uit het goud der halmen geboren,
En de maat waarop haar zweving deint
Komt uit stengelzee-golving te voren. . . .

Daar wendde ze het lief gezicht,
En de oogen, de heldere, lachten,
Een lach van louter zonnelicht
En zomervacantie-gedachten.

III. Aan Dr. L. A. J. BURGERSDIJK.

Het land van mist en regen, Albion,
Dat maar zoo zelden 't vroolijk zonlicht ziet,
Beschijnt een nimmer-ondergaande zon,
En deze glorië hoog en mindert niet.

Het volk dat zich den dramadichter won,
Kreeg lief het groot-bewegend levenslied,
En dorstig drinkt het, wat een rijke bron
't Aan poëzie en kunst en wijsheid biedt.

Hier schijnt de zon niet. Maar toen is de maan,
Die 't land te lief had om 't te late in duister,
Gestegen langs der kunsten hemelbaan:

Trouw spiegelt in haar hart zich 't zonlicht weer
En over ons, van haren kalmen luister
Dankbaar genietend, straalt zij 't mild weer neer.

G.

BOEKBESPREKING.

Jong Nederland en Zuid-Afrika.

We krijgen ter bespreking toegezonden het eerste nummer van den eersten jaargang van het blad „Jong Nederland en Zuid-Afrika, officieel orgaan van den Nederlandsch Zuid-Afrikaanschen Jongelieden-Bond”.

Ik begrijp niet precies wat de vereeniging wil. In dit nummer is art. I der wet afgedrukt, maar het is me ondanks niet duidelijk wat de reden is geweest van de afscheiding van de Nederl. Zuid-Afrikaansche Vereeniging. Jongeliedenbond, 'k heb onbedwingbare neiging te zeggen Joncheliedenbond, 't is een zot idee wanneer men een ernstig doel nastreeft. Want je kunt jongens gemakkelijk genoeg opwarmen voor een plannetje, er zijn er steeds genoeg die elke vereeniging mooi vinden, maar wat een vereeniging als deze toch vooral noodig heeft is een enthousiasme van hechter allooi dan dat van jongelieden.

Misschien evenwel hebben er geldige redenen bestaan om alleen zonder N.Z.-A.V. zijn weg te gaan. 't Kan wezen dat men vond dat die vereeniging niet werkzaam genoeg was voor de jonge Nederlanders, ik herhaal zoolang ik de reden niet ken, lijkt het me betreurenswaard een vereeniging parallel aan de N.Z.-A.V. op te richten, zonder te denken aan de Transvaalsche leus „Eendracht maakt macht”. Maar afgezien hiervan voel ik veel voor het doel. 'k Wil hiermee dit zeggen. Wij Hollanders moeten de wereld in om ons brood te vinden, er is nu eenmaal geen plaats voor allen in ons kleine landje, en vooral in de ingenieurswereld is dit sterk merkbaar. De groote stroom naar buiten toe gaat tot nu toe steeds naar Indië, een land, dat eigenlijk niet voor ons geschikt is, waar de bevolking onze taal niet spreekt, waar we in een nog geheel anders ingerichte maatschappij leven en daardoor vervreemden van alles wat er echt Hollandsch in ons is.

Vele anderen gaan naar de vreemdste uithoeken der wereld, Siam, Perzië, Chili, en blijven daar Hollander wel is waar, doch blijven zich voelen in een vreemd land.

En de natuurlijke band met Zuid-Afrika laten we om zoo te zeggen schieten; terwijl dat toch een land is met een voor ons geschikt klimaat, met een volk waar we ons mee thuis voelen, met veel mooi werk voor ingenieurs. En de ervaring heeft geleerd, dat het bestuur der Engelschen voor de Hollanders geen onoverkomelijk bezwaar zal zijn daar werk te vinden; wanneer de eerste Imperialistische tijd maar wat geluwd is, zullen de Engelschen gaarne vreemdelingen in dienst nemen. Daarom moeten wij de band voelen en als de Nederlandsche Zuid-Afrikaansche Jongeliedenbond daar meer succes mee heeft dan de N.Z.A.V., dan erken ik haar recht van bestaan, dan juich ik toe wat ze doet.

De vereeniging geeft bovengenoemd blaadje voornamelijk als propagandamiddel uit. Dit eerste nummer munt nu niet juist door groote geestdrift uit, enfin dat kan beter worden.

Wie meer van de vereeniging wil weten, wende zich tot L. M. van Hengelaar, Pol. stud., Hofwijckstraat 8, te 'sGravenh

R. V. L.

Liefde en Huwelijk.

Eenige menselijke begripsbepalingen*
Vooraf voor twijfelende Katholieken
door Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.
J. C. DALMEYER. - - Amsterdam.

In dit boekje heeft Dr. Schoenmaekers een reeks van artikelen vereenigd, die tusschen November 1903 en Maart 1904, in De Controleur verschenen waren. Hoofdzakelijk zijn het artikelen van hem zelf, maar met lofwaardige onpartijdigheid heeft hij ook de bestrijdingen laten herdrukken, die van Katholieke zijde tegen den ex-priester in genoemd blad voorkwamen. Zelfs zoover gaat het waarheidsgetrouw overdrukken van de artikelen, dat hij één er van, dat in De Controleur verkeerdelijk vóór een ander was afgedrukt, ook in deze bundel verkeerd laat zetten. Dit is overdreven en geeft den lezer geheel noodeloos de moeite om eerst eenige bladzijden verder het bewuste artikel te gaan zoeken, en daarna weer terug te keeren tot de bladzijden, waar hij met zijn lectuur gebleven was.

Ook over den inhoud kan ik niet erg gunstig oordeelen. Dr. Schoenmaekers belooft eenige begripsbepalingen en als eerste treft men aan: „Godsdienst is levensmooiheid, godsdienstkennis is dus levenskennis”. In het volgende vindt men niets dat tot motiveering van deze, toch zeer afwijkende, begripsbepaling van Godsdienst dienen kan. Bovendien rechtvaardigt het gebruik van het woordje „dus” in het aangehaalde, mijns inziens, de bewering van een der Katholieke bestrijders, die aan Dr. Schoenmaekers gebrek aan logika verwijt.

Evenwel heeft het geschrift ook zijn goede zijden. Dr. Schoenmaekers, die, eens Rooms Katholiek priester, van overtuiging veranderde en zich van de kerk afscheidde, is in allen gevalle iemand, die den moed heeft gehad tegenover een macht als de Katholieke kerk voor zijn overtuiging uit te komen. Het is dus als zoodanig van belang te hooren wat hij over eenige instellingen van die kerk te zeggen heeft. Zoo is zijne scherpe bestrijding van het kerkelijk huwelijk, in den vorm zooals Dr. Schoenmaekers dit denkt (ik weet niet of het eene juiste beschrijving is, maar van hem, als gewezen priester, is met recht eene goede te verwachten) alleszins gerechtvaardigd. Dit is dan ook het goede deel in het boekje, maar de naar aanleiding van dit en enkele verwante punten gevoerde polemiek, verliest zich spoedig in persoonlijkheden en onderlinge opheldering van misverstanden, door verkeerd begrijpen ontstaan, over het algemeen van zeer weinig belang en in geen geval een herdruk in een brochure waard.

J. L.

Men verzoekt ons de aandacht te willen vestigen op de Hollandsche vertaling van het groote werk van Jaurès, de „Geschiedenis der Fransche Revolutie.” De bewerker, W. van Ravesteijn Jr., heeft het ter verkrijging van een meer overzichtelijk geheel, wenschelijk gevonden de lange reeksen van namen en cijfers en vele officiële en andere stukken, waardoor de gang van het historisch verhaal dikwijls wordt onderbroken, weg te laten. Volgens het prospectus heeft dit slechts de leesbaarheid verhoogd.

Het oorspronkelijk werk van Jaurès is algemeen bekend, en wordt door historici zeer hoog gesteld. In hoeverre de Hollandsche vertaling daarmee in overeenstemming zal zijn kunnen wij vooralsnog niet beoordeelen.

Het werk zal ± 1400 pagina's compres gedrukt omvatten en verschijnt in 13 deeltjes à 50 cent.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Bij enkele candidaatstelling gekozen voor de COMMISSIE TOT BEHARTIGING VAN STUDIEBELANGEN:

Voor Werktuigkundig:

N. W. PERK.
D. A. DE FREMERY.

Voor Scheepsbouwkunde:

C. SMIT.

Voor Technologen:

F. LIEBERT.
W. OCHTMAN.

Voor Mijnbouwkunde:

J. K. VAN GELDER.
C. M. DOZY.

Voor B₁ en B₂:

H. G. GENTIS.
E. CH. PRINS.

Stemming voor de Civiele faculteit tusschen:

J. B. H. COENEN.
P. J. VAN VOORST VADER,

gesteld door Practische Studie, en

W. PETERI.
W. NIVEL,

gesteld door eenige ingeschrevenen.

De stemming geschiedt a. s. Vrijdag en Zaterdag van 12¹/₄—12³/₄ uur.

Verkozen voor het bestuur van het DELFTSCH STUDENTEN TOONEELGEZELSCHAP:

C. J. M. MILO, pres.
G. J. PIJNACKER HORDIJK, secr.
B. KOCH, penn.
H. J. KIEWIET DE JONGE,
C. J. VAN DEN BROEK D'OBRENAN,) comm.

Verkozen voor het bestuur van de
DELFTSCHE STUDENTEN WEERBAARHEID.

H. VAN AMEYDEN VAN DUYM, pres.
H. D. E. G. ZOETELIEF NORMAN, vice-pres.
D. W. VAN DAM TOT HEKENDORP, sect.
P. J. VAN VOORST VADER, penn.
C. J. VAN DEN BROEK D'OBRENAN, comm. van mat.

Tot verificateurs

VAN DER VELDE.
DE BIE LEUVELINK TJEENK.
HIJMANS.

Verkozen voor het bestuur van VRIJE STUDIE:

G. A. KESSLER, pres.
M. G. VERHEIJ, sect.
H. J. KIEWIET DE JONGE, penn.
B. KOCH, 1e comm.
H. B. FAMARS TESTAS, 2e comm.

Gekozen voor het Bestuur van de DELFTSCHE STUDENTEN VOETBAL VEREENIGING:

C. J. VAN VELZEN, Pres.
J. J. BRUTEL DE LA RIVIERE, Sect.
D. W. VAN DAM TOT HEKENDORP, Penn.
J. M. H. VAN OOSTERZEE, } Comm.
H. H. ANDRÉE WILTENS, }

Gekozen voor het bestuur van LEEGHWATER:

F. C. KIST, Pres.
J. B. GILJAM, Sect. van Werktuigbouwk.
M. G. VAN OVERVELDT, Sect. van Electrotechniek.
J. C. HORCH, Penn.

Verder zijn kandidaten gesteld voor het bestuur van ODIN:

J. G. KERLEN, Pres.
G. A. WIEMANS, Sect.
C. DAMME, Penn.
J. H. A. W. VAN HEERDT TOT EVERSBERG, } Comm.
P. M. MONTIJN, }

Candidaten voor het bestuur van DEBATING:

J. H. TELDERS, Pres.

J. W. L. VALCKENIER DE GREEVE, Secr.-Penn.
D. A. DE FREMERY, Vice-Pres.

Candidaten voor het bestuur van IGOV:

B. KOCH, Pres.
P. TESTAS, Sect.
W. MODDERMAN, Thes.
P. S. VAN HATTEM, } Comm.
C. RUEB, }

SNJEONTOJOUNSSELSKIP „FRISIA”.

Snjeontojoun, dizze 29 fen Wynmoanne, om tsien úre, gearkomste by MINNE SYBERENS, Foarstrjitte 67.

AGENDA.

DELFT.

Vrijdag 4 Nov. Stads Doelen: Amsterdamsch Tooneelgezelschap: „Dokter Jopie”; 8 uur.

Donderdag 10 Nov. Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap, 2e abonnements-voorstelling: „Een groote nul”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 28 Oct. Geb. voor K. en W. Weener Operettegezelschap: „Wiener Blut”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „De roode toga”; 8 uur.

Zaterdag 29 Oct. Fransche Opera: „Manon”; 8 uur.

Zondag 30 Oct. Geb. voor K. en W. Haarlemsch tooneel: „Narciss”; 8 uur.

Fransche Opera: „Le Juive”; 8 uur.

Maandag 31 Oct. Fransche Opera: „Le grand Mogol”; 8 u.

Donderdag 3 Nov. Fransche Opera: „Guillaume Tell”; 8 u.

ROTTERDAM.

Vrijdag 28 Oct. Tivoli-Schouwburg: „Zwarte Griet”; 8 uur.

Groote Schouwburg: „Opstanding”; 8 uur.

CORRESPONDENTIE.

Veel is blijven liggen.

ADVERTENTIEN.

Gelegenheid om te Dineeren

voor 6 à 8 personen, à 85 cents.

Adres: Bureau van dit Blad.

Voor belangstellenden toegang vrij.

Oude Delft 141.

MAISON BONTKOE,

In een der Zalen van

SPORTARTIKELLEN

modellen en monsters

EXPOSEEREN van af heden eenige

De Archipel Sport Stores

Gelegenheid aangeboden aan 4 à 5 Heeren om in een gesloten Huis

te Dineeren, à f 0,75 de persoon.

Adres Bureau van dit Blad.

Wegens vertrek

Gemeubileerde Kamers

met mooi licht en vroolijk uitzicht ter overname aangeboden. Adres KOLK 3.

Nieuw verschenen:

N. V. EGELING'S BOEKHANDEL, AMSTERDAM,

Lezen naar de Regelen der kunst

van

Mej. A. KUIJPERS.

Inzonderheid ten dienste van Predikanten en Onderwijzers.

Ingenaaid 90 cents.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Te koop: VOORLAATSTE JAARGANG (net gelezen) van

Onze Kunst. The Studio.
Zeitschrift f. Bild. Kunst.
Modern Kunstwerk.

Die Kunst für Alle.

à f **2,50** per jrg. Adres Bureau van dit Blad.

DELFTSCHE LIMONADE SIROPEN,

waarvan bijzonder uitmunt de
Oranje- of Sinaasappel-Limonade,
f 0,75 de flesch.

6 fl. worden franco door Nederland verzonden.

W. DE HOOGH,
Nieuwe Langendijk 50.

A. L. E. HAAS, Cuisinier, 34. Koornmarkt 34.

Alhier nog gelegenheid voor 12 à 14 Heeren te **dineeren;**
tevens plaatsing van twee **koffietafels.**

Ondergeteekende beveelt zich ook beleefd aan tot het
opmaken van **KOUDE** en **WARME SCHOTELS**, alsmede
tot het leveren van **DEJEUNERS**, **DINERS** en **SOUPERS**,
met of zonder Servies.

Hollandsche en Fransche keuken.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f **4,—** per jaar (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.